КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕМ ЗА СЛЕДВАЩОТО ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ?

Предвид зачестилите напоследък тежки земетресения във всички Балкански страни, при които в Турция и Албания имаше разрушения и жертви,

имайки предвид, че в България се е случило най-тежкото земетресение на територията на Европа /7.8 Магнитуд по Рихтер в района на Крупник и Кресна/ и отчитайки опита от земетресението в Перник и в Дуръс, Албания населението трябва да бъде подготвено!

Без претенции за изчерпателност, най-малкото, което трябва да се знае, е следното:

Снимки: Тамер Ахмедов и Димитър Куманов

ВАЖНО:

- **Ако на което и да е ниво в дадена сграда са премахвани зидани или ст.б. стени, колони, греди и щурцове над врати, или са пробивани големи отвори в тях, тя задължително трябва да се провери и усилва,** за да отговори на съвременните изисквания за реагиране при земетресения! Няма никакво значение с каква дебелина са стените - при земетресение Няма Неносещи Зидани и Стоманобетонни Стени - всички стени участват и се съпротивляват! Типичен пример са сградите, на които са премахнати стените на първия етаж за търговски обекти.
- **Ако дадена сграда е надстроявана с един или повече етажи** без конструктивен проект и усилване, тя също е с повишен риск! Същото важи и за иззиданите балкони.
- **Ако дадена сграда е изградена само с тухлени стени с дебелина една тухла /25см./ и по-малко, без стоманобетонни колони - тя непременно трябва да се усили!**
- **Винаги се пазете от падащи комини!**
- **Застраховайте жилището си срещу земетресения!**

1. Преди земетресението.

1.1. Всякакви преустройства, свързани с премахване и кортене на отвори в стени, кортене на колони, на греди и щурцове над врати, отвори в плочи или стени и прочее магарии са много опасни! Чуете ли някой да кърти, веднага пускайте жалба в общината! Последните земетресения от Перник и Дуръс доказаха огромния риск от подобни кортения!

1.2. Трябва да сте подготвени, защото може да друсне утре! За целта:

- Научете повече за земетресенията и особено за сезмичния хазарт /очаквания риск/ за района, в който живеете. Научете повече и за поведението на сградата, в която живеете и какво не трябва да правите в нея.
- Всички важни семейни документи трябва да са събрани на едно място, в една чанта. Например: нотариални актове, банкови документи и т.н. Държат се на една ръка разстояние от главата на семейството. Там трябва да седят и резервните ключове на колата.
- Всеки член от семейството трябва да има лична раница, в която да са сложени: Вода, трайни храни /най-добре сушени или консервирани - несолени, не сладки или пикантни/, лекарства и превързочни материали, свирка, фенерче, радио, резервни нови батерии, армейско ножче с инструменти, топла завивка, дрехи, личните документи, пари в брой и пр. Водата е най-важна! Пушачите да си сложат и цигари!
- В раниците сложете и по няколко маски за дишане - те са изключително важни. Ръкавици и предпазващи очила също са необходими.
- Желателно е да имате твърди туристически обувки под ръка и да носите тях при евакуация. Те ще ви позволят да ходите върху строшени стъкла, натрупани парчета от разрушения и пр.
- Раниците, документите и обувките се държат на достъпно място, за да бъдат взети при бягство към най-безопасното място в сградата - виж раздел 2.
- Извикайте специалисти да ви проверят сградата и да ви кажат къде са най-опасните и най-безопасните места в нея при земетресение.
- Ако живеете в нова сграда, извикайте проектанта конструктор - той да Ви каже къде е най-безопасно!
- Ако живеете в стара сграда, вземете мерки за евентуално усилване на конструкцията след консултация със специалисти, конструктивно обследване и проект за усилването.
- Укрепете всички библиотеки, тежки мебели и други тежки предмети, които могат за паднат върху главите ви при силен трус. Най-тежките неща складирайте най-долу в мебелите или върху пода.
- Не използвайте тежки, масивни полилеи от стъкло и желязо или стойте далече от тях по време на трусове.
- Укрепете много добре всички отоплителни уреди, особено ако има такива, закачени на стената.
- Поставете скъпите неща като телевизори, компютърни екрани и пр. върху подходящи гъвкави подложки, за да не паднат.
- С всички средства и на всички нива изисквайте от държавата да положи усилия за предварителна подготовка на правилна реакция при земетресения. В момента подготвеността на държавата за реакция след силно земетресение е равна на кръгла, задраскана НУЛА! Например - изисквайте мерки за обучение на населението, формиране и оборудване на доброволни екипи от спасители и от експерти, процедури и правила за действие във всеки район или община, евакуационни планове и т.н. и т.н.
- Крайно желатално е да добиете някакви, поне базови познания и умения за оказване на първа помощ на пострадали хора.

2. По време на земетресението се спазват следните правила:

- **Опитайте се да запазите спокойстие и присъствие на духа.**
- **Спасете първо себе си!** Ако вие пострадате, после няма да можете да помогнете на никого!
- **НЕ БЯГАЙТЕ!** Изчакайте на най-безопасното място да премине труса и тогава напуснете спокойно. Не можете да избягате от сградата за десет секунди, нали? А най-често тежките повреди и разрушения са на нивото на първия етаж. Тоест, там може да бъдете смачкани, докато бягате. Често при земетресения падат елементи от фасадата, докато тресе. Те могат да ви убият, докато излизате.
- **Заемете най-безопасното място** до преминаване на труса. За панелните сгради тези места са: под вратите на основните дебели панели. При всички положения - вътре при входната врата на апартамента е едно такова място в панелните сгради, където е удобно да са складирани и личните раници. Под здрави маси също е удачно да се скриете.
- **НЕ БЯГАЙТЕ** по стълбището <u>в панелните сгради,</u> не излизайте на стълищната площадка! Стълбищните рамена и площадки в панелките са от сглобяеми елементи и може да се откачат лесно. В други видове сгради е възможно стълбището да е най-безопасното място, но в панелките не е!
- **Не използвайте асансьор.** Токът ще спре, асансьорът ще блокира и после изваждането на хора от него е много трудно.
- **Стойте далеч от прозорците.** Те могат да се счупят и да ви нараняват.
- **Не излизайте на балконите докато тресе**, особено ако са "усвоени", тоест иззидани!
- **Стойте далеч от тежки, високи мебели и други предмети**, които са складирани върху мебелите, и могат да паднат.
- **Пазете главата си от падащи предмети!**
- **Не се паникьосвайте!** Ако скочите от прозорец на третия етаж, със сигурност ще е по-зле!
- **Ако сте на газ, изключете я**, преди да напуснете. Същото важи и за всички отоплителни уреди на ток, нафта, твърдо гориво и пр.
- **Ако сте навън**, стойте далеч от сгради, за да не ви падне някоя част от тях на главата. Дори и парче мазилка или керемида от покрива може да ви убие!
- **Не влизайте вътре в тежко увредена сграда** и не се опитвайте да спасите някого, докато не премине първият трус. Ако сградата е тежко увредена, въобще не влизайте, а изчакайте спасителните екипи, защото вторичен трус може да довърши сградата окончателно, докато сте вътре!
- **Като свърши първият трус**, напуснете сградата спокойно и с достойнство, като не забравяте да вземете котката, кучето и/или папагала!

3. Непосредствено след земетресението.

3.1. Ако сте заклещени в повредена сграда:

- Сложете си маската за дишане веднага.
- Движете се колкото се може по-малко, не мърдайте, особено ако сте наранени, не викайте и не хабете енергия. За да обозначите къде сте, използвайте мобилен телефон /ако работи/ или свирка - виж раздел 1. На тъмно и фенерчето върши работа. Пестете батериите на телефона!
- Пестете всяка капка вода и храна.
- Не палете огън, кибрит и запалки, и Не Пушете вътре!
- Опитайте се да помогнете на другите заклещени и/или леко наранени хора доколкото можете.
- Не местете тежко наранени хора! Само ги завийте ако има с какво, за да са на топло и изчакайте медицинска помощ.
- Не Се Опитвайте Да Премествате разрушени парчета от елементи. Те едва се крепят и може да предизвикате допълнителни разрушения.
- Проверете за течове на вода, газ и други подобни. Не докосвайте оголени или скъсани кабели, изключете всички уреди и печки.

3.2. Ако сте извън повредените сгради:

- **Стойте далече от сградите и от външните кабелни електрически линии.** Вторични трусове могат да причинят допълнителни повреди и разрушения.
- **Ако в района преминава газопровод, стойте далече и от него!**
- **Ако не сте специално подготвени, не влизайте в повредена сграда**! **Изчакайте екипите от спасители!** Вторичните трусове могат предизвикат допълнителни разрушения докато сте вътре.
- **Слушайте националното радио или телевизия за информация от властите**.
- **Предложете помощта си на спасителните екипи** и стриктно спазвайте указанията им! Особено полезни и необходими са медицински лица, строителни инженери - конструктори и строителни работници, но Само ако са майстори с голям опит!.
- **Пребиваването в сгради с напукани стени Не Се Препоръчва**! Изчакайте оценката на сигурността от строителните експерти, преди да спите в такава сграда с децата си.
- **Ако сградата ви е повредена, а не сте в състояние да помагате, отидете на мястото, което е определено от общината за събиране и настаняване на хора.** /Засега няма такива определени места/.
- **Понеже държавата ще обяви акция за събиране на жалби за повреди, Не Носете Жалбите Си В Общината сами ако живеете в блок!** Предайте жалбите си веднага на домоуправителя, който да ги събере всичките заедно и тогава да ги занесе в общината! Не може да се оценява сигурността на даден единичен апартамент, защото в друг апартамент може да има много по-опасни повреди. **Оценява Се Сигурността На Цялата Сграда!**
- **Ако сте в някое малко село, Пак Не Носете жалбите си в общината сами!** Предайте ги на кметския наместник и нека той да ги занесе. Така ще може екипи от експерти да оценят всички сгради в селото наведнъж, а не всеки ден да оценяват по една - две сгради по реда на постъпване на жалбите в голямата община. Така ще се спести голяма загуба на време, усилия и енергия на експертите.
- **Предайте жалбите си веднага, не чакайте!** Така ще се създаде по-добра организация за оценките на сигурността.

4. След като затихнат последните трусове.

- **Не ремонтирайте жилищата си сами, преди повредите и сигурността да са оценени от специалисти!!! Така ще скриете повредите и оценката ще е невъзможна.** Крайният резултат ще е, че сградата ще бъде по-слаба отколкото е била преди земетресението, без да може да покаже слабите си места, за да се прецени как да бъде усилвана. Реакцията й при следващото земетресение ще е много по-рискова.
- **Включете се в екипите от доброволци,** когато държавата ги създаде. Особено полезни и необходими са медицински лица и строителни инженери - конструктори.
- **Обучавайте се, за да сте подготвени!**
- **Запишете се като доброволци към общината.** Всеки може да помогне и общината трябва да има списъци от хора, към които да се обърне.
- **Спрете да кортите стени, колони, греди и щурцове!** Не кортете каквото и да било!
- **Не надстроявайте и не пристроявайте нищо без конструктивен проект!**
- **Настоявайте държавата да въведе стимули за оценка и усилване на съществуващите сгради!**
- **Спазвайте всички правила от раздел *1. "Преди земетресението".***

Не слушайте какво ви говорят на тема сигурност на сградите всякакви неспециалисти - архитекти, социолози, политолози и тем подобни.

Единствените хора, на които си струва да вярвате, са строителните инженери - конструктори и експертите по геофизика и геология.
Не слушайте Никой Друг!

Късмет при следващото земетресение!

Съставил: инж. Димитър Куманов
София, 02.02.2020